

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา สำนักงานบริหารการศึกษาท้องถิ่นและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนโดยใช้วิธีการสุ่มแบ่งชั้นภูมิได้จำนวนครูตัวอย่าง จำนวน 472 คน โดยมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

- ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยการทำงานของครู
- ตอนที่ 2 ความรู้ เจตคติ ทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิต และความเครียดของครู
- ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยการทำงานกับความรู้ เจตคติ ทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิต และความเครียดของครู
- ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ เจตคติ และทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิต และความเครียดของครู

**ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยการทำงาน
ของครู**

**ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทาง
ครอบครัว และปัจจัย การทำงานของครู**

ตัวแปร	จำนวน (คน) n= 472 คน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	114	24.2
หญิง	358	75.8
อายุ		
20-25 ปี	52	11.0
26-30 ปี	55	11.7
31-35 ปี	41	8.7
36-40 ปี	86	18.2
41 ปีขึ้นไป	238	50.4
สถานภาพสมรส		
โสด	149	31.6
สมรส/อยู่ด้วยกัน	279	59.1
สมรส/แยกกันอยู่	22	4.7
หย่า/หม้าย	22	4.7
ศาสนา		
พุทธ	453	96.0
คริสต์	19	4.0
รายได้เฉลี่ยของตัวเอง		
น้อยกว่า 10,000 บาท	263	55.7
10,000-14,999 บาท	46	9.7
15,000-19,999 บาท	82	17.4
20,000 บาทขึ้นไป	81	17.2
ค่าเฉลี่ย \pm S.D = 12,996 \pm 7015 ต่ำสุด 1,000 บาท , สูงสุด 50,000 บาท		

ตารางที่ 1 (ต่อ) จำนวนและร้อยละจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยการทำงานของครู

ตัวแปร	จำนวน (n= 472)	ร้อยละ
ฐานะการเงิน		
พอใช้มีเงินสะสม	199	42.2
พอใช้ไม่มีเงินสะสม	129	27.3
พอใช้มีหนี้สิน	3	0.6
ไม่พอใช้ไม่มีเงินสะสม	1	0.2
ไม่พอใช้มีหนี้สิน	119	25.2
ไม่พอใช้ไม่มีหนี้สิน	21	4.5
ภาวะของครอบครัว		
ไม่มี	30	6.4
มี	442	93.6
บุตร	280	39.8
บิดามารดา	239	34.0
ญาติพี่น้อง	97	13.8
ภรรยา	59	8.4
สามี	28	4.0
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1-2 คน	75	15.9
3-4 คน	200	42.4
มากกว่า 5 คน	197	41.7
ลักษณะครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	349	73.9
ครอบครัวขยาย	105	22.2
พักอยู่คนเดียว	18	3.8

ตารางที่ 1 (ต่อ) จำนวนและร้อยละจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยการทำงานของคุณ

ตัวแปร	จำนวน (n= 472)	ร้อยละ
ความสัมพันธ์ในครอบครัว		
รักใคร่กลมเกลียวกันดี	432	91.5
ต่างคนต่างอยู่	34	7.2
มีปัญหาขัดแย้งกันเป็นประจำ	6	1.3
ความอบอุ่นในครอบครัว		
มาก	233	49.4
ปานกลาง	228	48.3
น้อย	11	2.3
ประวัติครอบครัวป่วยทางด้านจิตใจหรืออารมณ์		
ไม่มี	444	94.1
มี	28	5.9
ทั้งพ่อและแม่	10	35.7
พ่อหรือแม่	5	17.9
ปู่หรือย่าหรือตาหรือยาย	2	7.1
พี่น้อง	8	28.6
อื่น ๆ	3	10.7
สังกัดที่ทำงาน		
สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ	154	32.6
สำนักงานบริหารการศึกษาท้องถิ่น	19	4.0
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา		
เอกชน	174	36.9
กรมสามัญศึกษา	98	20.8
กรมอาชีวศึกษา	27	5.7

ตารางที่ 1 (ต่อ) จำนวนและร้อยละจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยการทำงานของผู้

ตัวแปร	จำนวน (n= 472)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการสอน		
1-5 ปี	105	22.2
6-10 ปี	68	14.4
11-15 ปี	51	10.8
15 ปีขึ้นไป	248	52.5
ระดับชั้นที่ทำการสอน		
ก่อนประถมศึกษา	107	19.2
ประถมศึกษา	227	40.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	125	22.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย	70	12.6
อาชีวศึกษา	27	4.9
ความหนักใจกับปัญหาในที่ทำงาน		
ไม่มี	292	61.9
มี	180	38.1
มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน	69	27.2
มีปัญหาเกี่ยวกับหัวหน้างาน	38	15.0
มีปัญหาเกี่ยวกับลูกน้อง	16	6.3
มีปัญหาเรื่องงานโดยตรง	131	51.5
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน		
พึงพอใจมาก	134	28.4
พึงพอใจปานกลาง	288	61.0
พึงพอใจน้อย	36	7.6
ไม่มีความพึงพอใจ	14	3.0

ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลพบว่า ครูที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 75.8 เพศชาย ร้อยละ 24.2 โดยอายุของครูเกินครึ่งหนึ่งมีอายุอยู่ในช่วง 41 ปีขึ้นไป คือ ร้อยละ 50.4 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 36-40 ปี ร้อยละ 18.2 อายุ 31-35 ปี ร้อยละ 8.7 ช่วงอายุ 26-30 ปี ร้อยละ 11.7 และช่วงอายุ 20-25 ปี ร้อยละ 11.0

สถานภาพสมรส พบว่า ร้อยละ 59.1 สมรสและอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 4.7 ที่สมรสแล้วแต่แยกกันอยู่ และมีร้อยละ 31.6 ที่เป็นโสด และร้อยละ 4.7 ที่มีสถานภาพหย่า หรือเป็นหม้าย

การนับถือศาสนา พบว่า ครูนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 96.0 นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 4.0

รายได้เฉลี่ย พบว่า ครูมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 12,996 บาท โดยครูเกินครึ่งหนึ่งมีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท/เดือน พิจารณาสถานะ การเงินของครู พบว่า ครูมีสถานะการเงินพอใช้และมีเงินสะสมอยู่ ร้อยละ 42.2 รองลงมาพอใช้แต่ไม่มีเงินสะสม ร้อยละ 27.3 และร้อยละ 0.6 ที่มีฐานะพอใช้แต่มีหนี้สิน อย่างไรก็ตามพบว่า จำนวนครู 1 ใน 4 ที่มีฐานะการเงิน ไม่พอใช้

ภาระครอบครัว พบว่า ครูร้อยละ 93.6 ที่มีภาระครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบโดยส่วนใหญ่เป็นบุตร ถึงร้อยละ 39.8 รองลงมาเป็นบิดา มารดา ร้อยละ 34.0 เป็นญาติ พี่น้อง ร้อยละ 13.8 เป็นภรรยา ร้อยละ 8.4 และเป็นสามีร้อยละ 4.0

ลักษณะครอบครัว พบว่าเกือบ 3 ใน 4 เป็นครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 73.9 และครอบครัวขยาย ร้อยละ 22.2 และมีร้อยละ 3.8 ที่พักอยู่คนเดียว

ความสัมพันธ์ในครัวเรือน พบว่า ครอบครัวของครูมีความรักใคร่กลมเกลียวกันดี ร้อยละ 91.5 รองลงมาต่างคนต่างอยู่ ร้อยละ 7.2 และมีปัญหาขัดแย้งกันเป็นประจำ ร้อยละ 1.3

ความอบอุ่นในครอบครัว พบว่าครอบครัวของครู มีความอบอุ่นดี อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 49.4 ปานกลาง ร้อยละ 48.3 ส่วนความอบอุ่นระดับน้อยมีเพียง ร้อยละ 2.3

ประวัติ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ป่วยทางด้านจิตใจ หรืออารมณ์ เป็นโรคจิต โรคประสาท โรคซึมเศร้า พบว่า มีจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.9 ของครูที่มีพ่อแม่ ญาติพี่น้อง มีประวัติป่วยทางด้านจิตใจ โดยในจำนวนนี้เป็นพ่อและแม่ ร้อยละ 35.7 พ่อหรือแม่ ร้อยละ 17.9 เป็นปู่ ย่า ตายาย ร้อยละ 7.1 และพี่น้อง ร้อยละ 28.6 และอื่น ๆ เช่นบุตร และตัวเอง มีร้อยละ 10.7

ประวัติการทำงานของครู พบว่า ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.9 อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน รองลงมา สังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ ร้อยละ 32.6 สังกัดกรมสามัญศึกษา ร้อยละ 20.8 กรมอาชีวศึกษา ร้อยละ 5.7 และสังกัดสำนักงานการบริหารการศึกษาท้องถิ่น ร้อยละ 4.0 โดยครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนเกิน 15 ปี ขึ้นไป ร้อยละ

52.5 รองลงมา มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี ร้อยละ 22.2 มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี ร้อยละ 14.4 และมีประสบการณ์การสอน 11-15 ปี ร้อยละ 10.8 โดยครูส่วนใหญ่ทำการสอนระดับชั้นประถมศึกษา รองลงมาสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย และอาชีวศึกษา คือ ร้อยละ 40.8,22.5,19.2,12.6 และ 4.9 ตามลำดับ

ความหนักใจและปัญหาในที่ทำงาน พบว่า ครูจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของครูมีปัญหาความหนักใจในที่ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 38.1 โดยปัญหาดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นเรื่องงานโดยตรง ร้อยละ 51.5 รองลงมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 27.2 ปัญหากับหัวหน้างาน ร้อยละ 15.0 และปัญหาเกี่ยวกับลูกน้อง ร้อยละ 6.3

ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 61.0 มีความพึงพอใจมาก ร้อยละ 28.4 และมีความพึงพอใจน้อย ร้อยละ 7.6 และไม่มีความพึงพอใจ ร้อยละ 3.0

**ตอนที่ 2 ความรู้ เจตคติ ทักษะการปฏิบัติตน เกี่ยวกับสุขภาพจิต และความเครียด
ของครู**

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิต

	คำถาม	ร้อยละ	
		ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
1.	ความเจ็บป่วยทางด้านร่างกายมีผลต่อจิตใจได้	94.5	5.5
2.	อาการเจ็บป่วยทางจิตอาจมีสาเหตุมาจากความผิดปกติทางร่างกายหรือสมอง	75.2	24.8
3.	คนที่ป่วยเป็นโรคจิตคือคนที่อะละอะลอะวาด	82.0	18.0
4.	บุคลิกภาพและนิสัยใจคอของคนเราเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเลี้ยงดู	88.6	11.4
5.	เด็กอายุ 4 ขวบที่ปัสสาวะรดที่นอนถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ปกติ	42.4	57.6
6.	การขาดความอบอุ่นในครอบครัวเป็นสาเหตุหนึ่งของการติดยาและสารเสพติด	91.3	8.7
7.	การออกกำลังกายเป็นวิธีการหนึ่งของการลดความเครียด	98.3	1.7
8.	การยื่นตากแดดกลางแจ้งนาน ๆ ก่อให้เกิดความเครียดได้	80.9	19.1
9.	ความเครียดเป็นสาเหตุของการเจ็บป่วยทางด้านจิตใจ	96.8	3.2
10.	การเลี้ยงลูกที่ถูกต้องควรตามใจลูก ลูกจะได้ไม่เครียด	95.6	4.4
11.	พ่อแม่มีความสำคัญในการเลี้ยงดูลูกเท่า ๆ กับแม่	95.1	4.9
12.	โรคประสาท คือ โรคที่มีความผิดปกติของสมอง	44.7	55.3
13.	สุขภาพจิตดูได้จากการกระทำ อารมณ์ ความคิด และสติปัญญา หรือความเฉลียวฉลาด	87.5	12.5
14.	คนที่ไม่สบายใจ มีอารมณ์เศร้าจะมีความคิดอยากฆ่าตัวตาย	44.3	55.7
15.	คนที่ฆ่าตัวตายมักมีความผิดปกติทางจิต	64.4	35.6
16.	ครอบครัวมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ นิสัยใจคอ และสุขภาพจิตของคนเรา	97.9	2.1
17.	โรคทางด้านจิตใจและอารมณ์รักษาได้ด้วยยา	8.3	91.7
18.	คนที่สูงอายุมักเหงา ว้าเหว่และเกิดอารมณ์เศร้าได้ง่าย	92.8	7.2
19.	เมื่อมีปัญหาหรือไม่สบายใจสามารถไปขอความช่วยเหลือจากจิตแพทย์ได้	87.9	12.1
20.	การรักษาทางจิตสามารถปรับเปลี่ยนอุปนิสัยใจคอของคนเราได้	78.2	21.8

ตารางที่ 2 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิต

คำถาม	ร้อยละ	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
21. ความเจ็บป่วยทางด้านจิตใจทุกโรคเป็นกรรมพันธุ์	92.8	7.2
22. การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีผลต่อสุขภาพจิตใจของคนเรามากที่สุด	80.9	19.1
23. เด็กในขวบปีแรกไม่จำเป็นต้องเลี้ยงดูใกล้ชิดมากเพราะเด็กยังไม่รู้เรื่อง	94.5	5.5
24. โรงพยาบาลที่รักษาโรคทั่วไปไม่สามารถรักษาผู้ป่วยทางจิตได้	27.3	72.7

ค่าเฉลี่ย \pm S.D = 18.42 \pm 2.07
 จำนวนตัวอย่าง = 472 คน
 คะแนนต่ำสุด = 6 คะแนน
 คะแนนสูงสุด = 23 คะแนน

จากตารางที่ 2 พบว่าครูยังขาดความรู้ที่ถูกต้องอีกหลายประเด็นได้แก่ ข้อ 5 เด็กอายุ 4 ขวบที่ปัสสาวะรดที่นอนถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ปกติ ข้อ 12 โรคประสาท คือ โรคที่มีความผิดปกติของสมอง ข้อ 14 คนที่ไม่สบายใจมีอารมณ์เศร้าจะมีความคิดอยากฆ่าตัวตาย ข้อ 17 โรคทางด้านจิตใจและอารมณ์สามารถรักษาด้วยยา และยังมีความคิดว่า ข้อ 24 โรงพยาบาลที่รักษาโรคทั่วไป ไม่สามารถรักษาผู้ป่วยทางจิตได้ คิดว่าจำเป็นต้องรักษาเฉพาะที่โรงพยาบาลจิตเวชเท่านั้น

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

ระดับความรู้		จำนวน	ร้อยละ
น้อย	(น้อยกว่า 16.35 คะแนน)	74	15.7
ปานกลาง	(ระหว่าง 16.35-20.49 คะแนน)	328	69.5
มาก	(มากกว่า 20.49 คะแนน)	70	14.8
รวม		472	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตระดับความรู้ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 69.5 รองลงมา ระดับความรู้น้อย คิดเป็นร้อยละ 15.7 และระดับความรู้มาก คิดเป็นร้อยละ 14.8

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์เจตคติเกี่ยวกับสุขภาพจิต

เจตคติ	ร้อยละของเจตคติ				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. คนที่ป่วยเป็นโรคจิตเป็นผู้ที่น่ากลัว	4.0	20.8	33.7	36.4	5.1
2. การไปหาจิตแพทย์เป็นสิ่งที่น่าอาย ขายหน้า เสื่อมเสียชื่อเสียง	0.00	1.7	5.7	55.1	37.5
3. เมื่อเวลาที่มีเรื่องไม่สบายใจควรเก็บไว้ คนเดียว	1.5	1.7	4.2	45.6	47.0
4. ผู้ที่อยู่ในครอบครัวที่มีปัญหามักเกิด ความเจ็บป่วยทางใจได้ง่าย	16.5	56.6	16.7	7.6	2.5
5. เมื่อเวลาคนที่คุณรู้จักเป็นโรคจิตคุณจะ แนะนำให้ไปนั่งสมาธิ	7.2	42.8	26.5	17.2	6.4
6. ปัญหาพฤติกรรมเกราะ ก้าวร้าวในเด็ก ไม่สามารถแก้ไขได้	2.1	2.5	4.0	55.3	36.0
7. ผู้ที่ป่วยทางด้านจิตใจเป็นคนที่น่าสงสาร	22.9	59.5	8.9	5.9	2.8
8. คนที่วิตกกังวลหรือคนบ้ามักเกิดจากผีเข้า โดนไสยศาสตร์	1.1	0.8	5.5	27.3	65.3
9. โรคจิตเป็นโรคที่รักษาไม่หาย	0.4	3.6	22.0	45.3	28.6
10. คนที่ป่วยทางจิตไม่ควรให้ทำงานปกติ	2.3	20.3	30.1	38.3	8.9
11. การดูแลเลี้ยงดูลูกอย่างเหมาะสมเป็นวิธี การป้องกันปัญหาสุขภาพจิตได้	5.1	36.4	33.7	20.8	4.0
12. คนที่ป่วยทางจิตควรใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้	13.1	65.5	16.9	4.0	0.4
13. คนที่ฆ่าตัวตายแสดงว่ามีปัญหาที่แก้ไข ด้วยตนเองไม่ได้	13.8	39.0	26.1	15.0	6.1
14. คนที่พยายามฆ่าตัวตายเพื่อเรียกร้องหรือ ประท้วงไม่น่าจะต้องได้รับการรักษา	3.0	10.2	12.5	54.9	19.5

ตารางที่ 4 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์เจตคติเกี่ยวกับสุขภาพจิต

เจตคติ	ร้อยละของเจตคติ				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
15. วัฒนธรรม ประเพณี มีส่วนก่อให้เกิด ความผิดปกติทางจิตได้	2.8	26.9	29.2	30.1	11.0
16. คนที่ป่วยทางจิตแสดงว่าสายเลือดไม่ดี	0.6	0.8	12.7	42.8	43.0
17. เด็กปัญญาอ่อนไม่ควรได้เรียนหนังสือ	1.3	0.8	4.0	41.5	52.3
18. ครูและโรงเรียนมีส่วนในการปรับปรุง และแก้ไขสภาพจิตใจของเด็กได้	38.3	52.1	3.8	3.6	2.1
19. ผู้ที่ติดยา สารเสพติดเป็นผู้ที่ไม่สมควรให้ อยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น	2.8	8.1	11.0	51.7	26.5
20. ครอบครัวมีส่วนช่วยในการดูแลรักษา ผู้ป่วยทางด้านจิตใจ	54.2	40.0	1.7	0.8	3.2
21. คนที่ป่วยทางด้านจิตใจมักเป็นคนที่อยู่ใน สิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี	37.5	55.1	5.7	1.7	0.00

ค่าเฉลี่ย \pm S.D = 76.72 \pm 5.91
 จำนวนตัวอย่าง = 472 คน
 คะแนนค่าต่ำสุด = 58 คะแนน
 คะแนนค่าสูงสุด = 98 คะแนน

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูยังมีเจตคติที่น่าจะต้องปรับและพยายามเปลี่ยนเจตคติของครู
 ได้แก่ ข้อ 4 ผู้ที่อยู่ในครอบครัวที่มีปัญหามักเกิดความเจ็บป่วยทางใจได้ง่าย ข้อ 5 เมื่อเวลาคนที่
 คุณรู้จักเป็นโรคจิต จะแนะนำให้อ่านหนังสือ ครูไม่เชื่อว่าข้อ 15 วัฒนธรรม ประเพณี มีส่วนก่อให้เกิด
 ความผิดปกติทางจิตได้และเชื่อว่าข้อ 21 คนที่ป่วยทางด้านจิตใจมักเป็นคนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อม
 ที่ไม่ดี

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของระดับเจตคติเกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

	ระดับเจตคติ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ดี	(น้อยกว่า 70.81 คะแนน)	67	14.2
ปานกลาง	(ระหว่าง 70.81-82.63 คะแนน)	335	71.0
ดี	(มากกว่า 82.63 คะแนน)	70	14.8
	รวม	472	100

จากตารางที่ 5 พบว่า ครูส่วนใหญ่มีเจตคติเกี่ยวกับสุขภาพจิตระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 71.0 รองลงมา มีเจตคติเกี่ยวกับสุขภาพจิตระดับดี คิดเป็นร้อยละ 14.8 และมีเจตคติเกี่ยวกับสุขภาพจิตระดับไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 14.2

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิต

เคยปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้	ร้อยละ			
	เป็นประจำ สม่ำเสมอ	บ่อย ๆ	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1. รับประทานอาหารเย็นพร้อมกับสมาชิกในครอบครัว	55.9	27.5	14.0	2.5
2. ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา	11.4	20.6	61.0	7.0
3. นั่งสมาธิ	5.1	9.1	49.8	36.0
4. ปฏิบัติศาสนกิจ เช่น ทำบุญ ใส่บาตร ฟังธรรม	16.3	37.7	43.9	2.1
5. รับฟังเรื่องไม่สบายใจของคนอื่นแม้จะช่วยเหลือไม่ได้	16.3	51.9	30.9	0.8
6. ใช้ยากล่อมประสาท ยาคลายเครียด หรือยานอนหลับ	0.4	1.7	14.6	83.3
7. ไปพบหรือปรึกษาจิตแพทย์ หรือผู้มีความรู้ทางด้านจิตใจ	0.4	0.8	4.4	94.3
8. ปรึกษาปัญหาเรื่องการเรียนและพฤติกรรมของลูกกับสมาชิกในครอบครัว	24.6	28.6	22.2	24.6
9. แสดงอารมณ์โกรธ ว่าความไม่พอใจให้ผู้อื่นเห็นชัดเจน	2.8	13.8	72.7	10.8
10. เมื่อทะเลาะหรือขัดใจกับเพื่อนฝูง หรือคนใกล้ชิดจะต้องพูดคุยกันให้รู้เรื่องเพื่อจะได้เข้าใจกัน	15.9	28.4	45.1	10.6
11. เก็บกดความรู้สึกโกรธและไม่พอใจไว้คนเดียว	5.1	19.9	50.8	24.2
12. ลงโทษลูก	0.2	5.7	53.8	40.3
13. ทำงานอดิเรกหรือสิ่งที่สนใจเมื่อมีเวลาว่าง	34.5	41.5	22.7	1.3
14. สูบบุหรี่	2.1	3.2	4.0	90.7
15. ดื่มเหล้า	0.6	4.9	19.7	74.8
16. ดูหมิ่นดู	0.6	1.3	48.1	50.0
17. เยี่ยมญาติสนิท พ่อ แม่ หรือผู้สูงอายุที่ใกล้ชิด	28.8	37.9	31.6	1.7

ตารางที่ 6 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิต

เคยปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้	ร้อยละ			
	เป็นประจำ สม่ำเสมอ	บ่อย ๆ	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
18. คุยกับครูของลูก	11.9	21.8	40.9	25.4
19. รับประทานยาแก้ปวดศีรษะ	3.0	12.3	68.0	16.7
20. หาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาทางจิตใจ (อ่านหนังสือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับ ความรู้ทางสุขภาพและโรคทางจิตเวช)	10.4	23.9	50.4	15.3
21. พักผ่อนหย่อนใจหรือมีการเล่นร่วมกันกับ ครอบครัวพร้อมหน้าพร้อมตา	29.4	44.7	22.7	3.2
22. ยังติดต่อไปเที่ยวหรือกินข้าวกับเพื่อน	12.7	25.8	56.1	5.3
23. ให้คำแนะนำเรื่องการดำเนินชีวิตของลูก	21.6	37.5	19.9	21.0
24. ดูแลเรื่องการเรียนของลูก	40.5	27.8	11.0	20.8
25. ไม่สบายใจต้องไปพบแพทย์	0.6	2.3	17.6	79.4
26. ไปตรวจเช็คร่างกาย	6.4	9.1	70.6	14.0
27. ชอบเสียงไซค(ซ็อลอตเตอร์ เล่นหอยเล่น การพนัน)	3.2	11.7	61.4	23.7
28. ไปร่วมงานประเพณี (งานศพ แต่งงาน งาน บวชนาค วันสำคัญทางศาสนา)	25.0	48.5	26.5	0.00
29. เป็นสมาชิก ร่วมงานชมรม สโมสร สหกรณ์	16.5	20.1	42.8	20.6
ค่าเฉลี่ย \pm S.D = 81.84 \pm 7.86				
จำนวนตัวอย่าง = 472 คน				
คะแนนค่าต่ำสุด = 58 คะแนน				
คะแนนค่าสูงสุด = 105 คะแนน				

จากตารางที่ 6 พบว่า ในส่วนของพฤติกรรมสุขภาพจิตของครู ยังมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและบางพฤติกรรมเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดความผิดปกติทางจิต และครูไม่ค่อยได้ปฏิบัติหรือบางพฤติกรรมเป็นปัจจัยเสริมต่อการทำให้สุขภาพจิตเข้มแข็ง แต่ยังปฏิบัติกันน้อย ได้แก่ ข้อ 2. การออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา ข้อ 3. นั่งสมาธิ ข้อ 4. ปฏิบัติศาสนากิจ เช่น ทำบุญ ไส้บาตร ฟังธรรม ข้อ 7. ไปพบหรือปรึกษาจิตแพทย์ หรือผู้มีความรู้ทางด้านจิตใจ ข้อ 10. เมื่อทะเลาะหรือขัดใจกับเพื่อนฝูงหรือคนใกล้ชิดจะต้องพูดคุยกันให้รู้เรื่องเพื่อจะได้เข้าใจกัน ข้อ 18. คุยกับครูของลูก ข้อ 20. หาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาทางจิตใจ (อ่านหนังสือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับความรู้ทางสุขภาพและโรคทางจิตเวช) ข้อ 22. ยังติดต่อไปเที่ยวหรือกินข้าวกับเพื่อน ข้อ 25. ไม่สบายใจต้องไปพบแพทย์ ข้อ 26. ไปตรวจเช็คร่างกาย ข้อ 29. เป็นสมาชิก ร่วมงาน ชมรม สโมสร สหกรณ์

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของระดับทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

ระดับทักษะ การปฏิบัติตน		จำนวน	ร้อยละ
น้อย	(น้อยกว่า 73.98 คะแนน)	80	16.9
ปานกลาง	(ระหว่าง 73.98-89.70 คะแนน)	315	66.7
มาก	(มากกว่า 89.70 คะแนน)	77	16.3
รวม		472	100

จากตารางที่ 7 พบว่า ครูโดยส่วนใหญ่มีทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิตอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 66.7 รองลงมา มีทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิตอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 16.9 และมีทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิตอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 16.3

ตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ความเครียด

อาการที่เกิดขึ้น	ร้อยละของระดับความเครียด				
	ไม่มี เลย	เล็ก น้อย	ปาน กลาง	มาก	มากที่สุด
1. รู้สึกว่าหัวใจเต้นเร็วและเร็วบ่อย ๆ	32.8	43.9	18.9	4.0	0.4
2. มีอาการหอบ หายใจถี่บ่อย ๆ	53.4	33.7	8.9	3.8	0.2
3. มีอาการหน้ามืด วิงเวียนศีรษะ หมดสติ ใจสั่น ตามมือ	57.4	29.7	10.2	2.8	0.0
4. รู้สึกกระสับกระส่าย กระวนกระวาย	46.4	41.7	10.0	1.9	0.0
5. รู้สึกตึงเครียด ต้องระมัดระวังตัวเองตลอด เวลาเมื่อต้องพูดหรือแสดงออก	43.6	39.2	12.9	3.6	0.6
6. รู้สึกร้อน ๆ หนาว ๆ หรือเหงื่อออกบ่อย ๆ	58.7	30.9	7.2	2.3	0.8
7. รู้สึกอยากเข้าห้องน้ำอีกทั้ง ๆ ที่ไม่จำเป็น	76.3	18.2	4.2	1.3	0.0
8. ปากแห้ง คอแห้ง กระจายน้ำ	47.5	36.0	12.7	3.0	0.8
9. รู้สึกเหนื่อยล้า หมดเรี่ยวแรง	26.3	47.2	18.0	6.8	1.7
10. มีอาการปวดศีรษะบ่อย ๆ	28.8	45.1	16.5	6.6	3.0
11. รู้สึกง่วงงาม ไม่กระฉับกระเฉง	42.2	41.7	14.0	1.5	0.6
12. มีอาการปวดหลังบ่อย ๆ	29.4	41.7	17.4	8.1	3.4
13. รู้สึกตึง เกร็ง ตามไหล่ คอและหลัง	45.3	34.5	11.7	6.4	2.1
14. ระคายตา หรือมีน้ำตาตลอดเวลา	61.7	28.0	6.1	3.0	1.3
15. มีอาการคลื่นเหียน อาเจียน	70.1	22.5	5.1	2.1	0.2
16. มีอาการเบื่ออาหาร	55.5	35.6	6.6	2.1	0.2
17. รู้สึกวิตกกังวลมากเกี่ยวกับสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ	35.0	47.9	12.1	4.4	0.6
18. ชอบคิดปัญหาต่าง ๆ วกไปวนมา	36.4	41.5	13.1	7.0	1.9
19. ชอบคิดถึงเรื่องจุกจิกทำให้รบกวนจิตใจ	36.2	43.0	13.3	6.1	1.3
20. ไม่สามารถที่จะขจัดความคิดที่ไม่ดีออก จากจิตใจ	46.6	37.5	11.4	3.6	0.8
21. รู้สึกห่อหุ้ม สิ้นหวัง	52.8	33.7	9.1	3.8	0.6

ตารางที่ 8 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความเครียด

อาการที่เกิดขึ้น	ร้อยละของระดับความเครียด				
	ไม่มี เลย	เล็ก น้อย	ปาน กลาง	มาก	มากที่สุด
22. โกรธและหงุดหงิดง่าย	27.5	47.9	16.3	6.6	1.7
23. รู้สึกว่าถูกผู้อื่นดูหมิ่นเหยียดหยาม	63.8	27.1	6.8	1.5	0.8
24. รู้สึกว่าตนเองด้อยต่ำ หรือถูกผู้อื่นรังเกียจ	75.6	19.1	3.6	1.1	0.6
25. รู้สึกอายนที่จะกระทำหรือคิดในสิ่งต่าง ๆ ตลอดเวลา	71.0	20.8	6.1	1.9	0.2
26. รู้สึกหวาดกลัวตลอดเวลา	80.7	15.3	3.2	0.6	0.2
27. รู้สึกวิตกกังวลตลอดเวลา	61.7	30.5	5.9	1.3	0.6
28. รู้สึกตกอยู่ในภาวะที่ถูกกดดัน	63.3	24.6	7.0	3.2	1.9

ค่าเฉลี่ย \pm S.D = 47.43 \pm 14.70
จำนวนตัวอย่าง = 472 คน
คะแนนค่าต่ำสุด = 28 คะแนน
คะแนนค่าสูงสุด = 125 คะแนน

จากตารางที่ 8 อาการความเครียดรายข้อของครู พบว่า อาการที่ไม่มีเลยและมีเล็กน้อยมากกว่าร้อยละ 90 ได้แก่ ข้อ 26 รู้สึกหวาดกลัวตลอดเวลา ร้อยละ 96.0 ข้อ 24 รู้สึกว่าตนเองด้อยต่ำหรือถูกผู้อื่นรังเกียจ ร้อยละ 94.7 ข้อ 7 รู้สึกอยากเข้าห้องน้ำน้ำอึกทั้ง ๆ ที่ไม่จำเป็น ร้อยละ 94.5 ข้อ 15 อาการคลื่นเหียนอาเจียน ร้อยละ 92.6 ข้อ 27 รู้สึกวิตกกังวลตลอดเวลา ร้อยละ 92.2 ข้อ 16 มีอาการเบื่ออาหาร ร้อยละ 91.1 ข้อ 23 รู้สึกว่าถูกผู้อื่นดูหมิ่นเหยียดหยาม ร้อยละ 90.9 และอาการที่พบในครูมาก และมากที่สุด มากกว่าร้อยละ 10 ได้แก่ ข้อ 12 มีอาการปวดหลังบ่อย ๆ ร้อยละ 11.5

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของระดับความเครียด

	ความเครียด	จำนวน	ร้อยละ
น้อย	(น้อยกว่า 32.73 คะแนน)	62	13.1
ปานกลาง	(ระหว่าง 32.73-62.13 คะแนน)	343	72.7
มาก	(มากกว่า 62.13 คะแนน)	67	14.2
	รวม	472	100

จากตารางที่ 9 พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเครียดระดับปานกลาง ร้อยละ 72.7 รองลงมาครูมีความเครียดระดับมาก ร้อยละ 14.2 และครูมีความเครียดระดับน้อย ร้อยละ 13.1

ตอนที่ 3 **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยการทำงานกับความรู้ เจตคติ ทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิต และความเครียดของครู**

ตารางที่ 10 **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยการทำงานกับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู**

ปัจจัย	ความรู้						χ^2	df	P-value
	น้อย		ปานกลาง		มาก				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
เพศ							3.292	2	0.193
ชาย	20	27.0	83	25.3	11	15.7			
หญิง	54	73.0	245	74.7	59	84.3			
อายุ							8.936	8	0.348
20-25 ปี	9	12.2	38	11.6	5	7.1			
26-30 ปี	9	12.2	39	11.9	7	10.0			
31-35 ปี	5	6.8	32	9.8	4	5.7			
36-40 ปี	16	21.6	62	18.9	8	11.4			
41 ปีขึ้นไป	35	47.3	157	47.9	46	65.7			
สถานภาพสมรส							1.974 ^(a)	6	0.922
โสด	24	32.4	105	32.0	20	28.6			
สมรส/อยู่ด้วยกัน	43	58.1	193	58.8	43	61.4			
สมรส/แยกกันอยู่	4	5.4	16	4.9	2	2.9			
หย่า/หม้าย	3	4.1	14	4.3	5	7.1			
ศาสนา							1.587 ^(a)	2	0.452
พุทธ	69	93.2	316	96.3	68	97.1			
คริสต์	5	6.8	12	3.7	2	2.9			

a = Likelihood statistic test

* Significant at P-value < 0.05

ตารางที่ 10 (ต่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัวและปัจจัยการทำงานกับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

ปัจจัย	ความรู้						χ^2	df	P-value
	น้อย		ปานกลาง		มาก				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
ฐานะการเงิน							0.195	2	0.907
ไม่พอใช้	53	71.62	228	69.51	50	71.43			
พอใช้	21	28.38	100	30.49	20	28.57			
ภาวะครอบครัว							0.603 ^(a)	2	0.740
ไม่มี	6	8.1	19	5.8	5	7.1			
มี	68	91.9	309	94.2	65	92.9			
ลักษณะครอบครัว							7.928 ^(a)	4	0.094
ครอบครัวเดี่ยว	58	78.4	237	72.3	54	77.1			
ครอบครัวขยาย	12	16.2	77	23.5	16	22.9			
พักอยู่คนเดียว	4	5.4	14	4.3	0	00.0			
ความสัมพันธ์ในครอบครัว							4.915 ^(a)	4	0.296
รักใคร่กลมเกลียวกันดี	67	90.5	297	90.5	68	97.1			
ต่างคนต่างอยู่	6	8.1	26	7.9	2	2.9			
มีปัญหาขัดแย้งกันเป็นประจำ	1	1.4	5	1.5	0	00.0			
ความอบอุ่นในครอบครัว							12.145 ^(a)	4	0.016*
มาก	45	60.8	152	46.3	36	51.4			
ปานกลาง	29	39.2	165	50.3	34	48.6			
น้อย	0	00.0	11	3.4	0	00.0			
ประวัติครอบครัวป่วยทางด้านจิตใจหรืออารมณ์							0.104 ^(a)	2	0.949
ไม่มี	69	93.24	309	94.21	66	94.29			
มี	5	6.76	19	5.79	4	5.71			

a = Likelihood statistic test

* Significant at P-value < 0.05

ตารางที่ 10 (ต่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัวและปัจจัยการทำงานกับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

ปัจจัย	ความรู้						χ^2	df	P-value
	น้อย		ปานกลาง		มาก				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
สังกัดที่ทำงาน							15.102 ^(a)	8	0.057
สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ	23	31.08	103	31.40	28	40.0			
สำนักงานการบริหารการศึกษาท้องถิ่น	3	4.05	15	4.57	1	1.43			
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	31	41.89	128	39.02	15	21.43			
กรมสามัญศึกษา	12	16.22	63	19.21	23	32.86			
กรมอาชีวศึกษา	5	6.76	19	5.80	3	4.28			
ประสบการณ์ในการสอน							12.334	6	0.055
1-5 ปี	20	27.03	72	21.95	13	18.57			
6-10 ปี	6	8.11	57	17.38	5	7.14			
11-15 ปี	9	12.16	37	11.28	5	7.14			
15 ปี ขึ้นไป	39	57.70	162	49.39	47	67.15			
ความหนักใจกับปัญหาในที่ทำงาน							4.844	2	0.089
ไม่มี	54	73.0	198	60.4	40	57.1			
มี	20	27.0	130	39.6	30	42.9			
ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน							2.557	6	0.862
พึงพอใจมาก	25	33.8	92	28.0	17	24.3			
พึงพอใจปานกลาง	42	56.8	200	61.0	46	65.7			
พึงพอใจน้อย	5	6.8	25	7.6	6	8.6			
ไม่มีความพึงพอใจ	2	2.7	11	3.4	1	1.4			

a = Likelihood statistic test

* Significant at P-value < 0.05

จากตารางที่ 10 พบว่า ความอบอุ่นในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยด้านอื่น ๆ คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ฐานะการเงิน ภาวะครอบครัว ลักษณะครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความอบอุ่นในครอบครัว ประวัติครอบครัวป่วยทางด้านจิตใจหรืออารมณ์ สังกัดที่ทำงาน ประสบการณ์ในการสอน ความหนักใจกับปัญหาในการทำงาน ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยการทำงานกับเจตคติเกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

ปัจจัย	เจตคติ						χ^2	df	P-value
	ไม่ดี		ปานกลาง		ดี				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
เพศ							0.553	2	0.758
ชาย	15	22.4	84	25.1	15	21.4			
หญิง	52	77.6	251	74.9	55	78.6			
อายุ							14.931	8	0.061
20-25 ปี	7	10.4	42	12.5	3	4.3			
26-30 ปี	2	3.0	43	12.8	10	14.3			
31-35 ปี	6	9.0	26	7.8	9	12.9			
36-40 ปี	19	28.4	55	16.4	12	17.1			
41 ปีขึ้นไป	33	49.3	169	50.4	36	51.4			
สถานภาพสมรส							4.709 ^(a)	6	0.582
โสด	18	26.9	114	34.0	17	24.3			
สมรส/อยู่ด้วยกัน	43	64.2	189	56.4	47	67.1			
สมรส/แยกกันอยู่	4	6.0	15	4.5	3	4.3			
หย่า/หม้าย	2	3.0	17	5.1	3	4.3			
ศาสนา							2.190 ^(a)	2	0.334
พุทธ	66	98.5	319	95.2	68	97.1			
คริสต์	1	1.5	16	4.8	2	2.9			
ฐานะการเงิน							0.302	2	0.860
ไม่พอใช้	47	70.15	233	69.55	51	72.86			
พอใช้	20	29.85	102	30.45	19	27.14			

a = Likelihood statistic test

* Significant at P-value < 0.05

ตารางที่ 11 (ต่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัวและปัจจัยการทำงานกับเจตคติเกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

ปัจจัย	เจตคติ						χ^2	df	P-value
	ไม่ดี		ปานกลาง		ดี				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
ภาวะครอบครัว							3.071 ^(a)	2	0.215
ไม่มี	4	6.0	18	5.4	8	11.4			
มี	63	94.0	317	94.6	62	88.6			
ลักษณะครอบครัว							4.098 ^(a)	4	0.393
ครอบครัวเดี่ยว	54	80.6	249	74.3	46	65.7			
ครอบครัวขยาย	11	16.4	73	21.8	21	30.0			
พักอยู่คนเดียว	2	3.0	13	3.9	3	4.3			
ความสัมพันธ์ในครอบครัว							6.009 ^(a)	4	0.198
รักใคร่กลมเกลียวกันดี	61	91.0	310	92.5	61	87.1			
ต่างคนต่างอยู่	6	9.0	22	6.6	6	8.6			
มีปัญหาขัดแย้งกันเป็นประจำ	0	0.00	3	0.9	3	4.3			
ความอบอุ่นในครอบครัว							4.084 ^(a)	4	0.395
มาก	27	40.3	173	51.6	33	47.1			
ปานกลาง	37	55.2	155	46.3	36	51.4			
น้อย	3	4.5	7	2.1	1	1.5			
ประวัติครอบครัวป่วยทางด้านจิตใจหรืออารมณ์							1.780 ^(a)	2	0.411
ไม่มี	62	92.5	314	93.7	68	97.1			
มี	5	7.5	21	6.3	2	2.9			

a = Likelihood statistic test

* Significant at P-value < 0.05

ตารางที่ 11 (ต่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัวและปัจจัยการทำงานกับเจตคติเกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

ปัจจัย	เจตคติ						χ^2	df	P-value
	ไม่ดี		ปานกลาง		ดี				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
สังกัดที่ทำงาน							1.726 ^(a)	8	0.988
สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ	23	34.3	109	32.5	22	31.4			
สำนักงานการบริหารการศึกษาท้องถิ่น	2	3.0	14	4.2	3	4.3			
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	26	38.8	124	37.0	24	34.3			
กรมสามัญศึกษา	13	19.4	70	20.9	15	21.4			
กรมอาชีวศึกษา	3	4.5	18	5.4	6	8.6			
ประสบการณ์ในการสอน							7.407	6	0.285
1-5 ปี	14	20.9	79	23.6	12	17.1			
6-10 ปี	7	10.4	47	14.0	14	20.0			
11-15 ปี	12	17.9	31	9.3	8	11.4			
15 ปี ขึ้นไป	34	50.7	178	53.1	36	51.4			
ความหนักใจกับปัญหาในที่ทำงาน							0.592	2	0.744
ไม่มี	40	59.7	206	61.5	46	65.7			
มี	27	40.3	129	38.5	24	34.3			
ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน							2.110	6	0.909
พึงพอใจมาก	16	23.9	97	29.0	21	30.0			
พึงพอใจปานกลาง	42	62.7	203	60.6	43	61.4			
พึงพอใจน้อย	7	10.4	24	7.2	5	7.1			
ไม่มีความพึงพอใจ	2	3.0	11	3.3	1	1.4			

a = Likelihood statistic test

* Significant at P-value < 0.05

จากตารางที่ 11 พบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ฐานะการเงิน ภาวะครอบครัว ลักษณะครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความอบอุ่นในครอบครัว ประวัติครอบครัวป่วยทางด้านจิตใจหรืออารมณ์ สังกัดที่ทำงาน ประสบการณ์ในการสอน ความหนักใจกับปัญหาในที่ทำงาน ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติเกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยการทำงานกับทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

ปัจจัย	ทักษะการปฏิบัติตน						χ^2	df	P-value
	น้อย		ปานกลาง		มาก				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
เพศ							1.796	2	0.407
ชาย	20	25.0	80	25.4	14	18.2			
หญิง	60	75.0	235	74.6	63	81.8			
อายุ							30.676	8	0.0001*
20-25 ปี	19	23.8	29	9.2	4	5.2			
26-30 ปี	12	15.0	37	11.7	6	7.8			
31-35 ปี	9	11.3	30	9.5	2	2.6			
36-40 ปี	9	11.3	64	20.3	13	16.9			
41 ปีขึ้นไป	31	38.8	155	49.2	52	67.5			
สถานภาพสมรส							26.290 ^(a)	6	0.0001*
โสด	44	55.0	86	27.3	19	24.7			
สมรส/อยู่ด้วยกัน	29	36.3	199	63.2	51	66.2			
สมรส/แยกกันอยู่	5	6.3	13	4.1	4	5.2			
หย่า/หม้าย	2	2.5	17	5.4	3	3.9			
ศาสนา							2.317 ^(a)	2	0.314
พุทธ	76	95.0	301	95.6	76	98.7			
คริสต์	4	5.0	14	4.4	1	1.3			
ฐานะการเงิน							0.076	2	0.963
ไม่พอใช้	46	69.70	230	69.91	55	71.43			
พอใช้	20	30.30	99	30.09	22	28.57			
ภาวะครอบครัว							1.503	2	0.472
ไม่มี	4	5.0	23	7.3	3	3.9			
มี	76	95.0	292	92.7	74	96.1			

a = Likelihood statistic test

* Significant at P-value < 0.05

ตารางที่ 12 (ต่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัวและปัจจัยการทำงานกับทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

ปัจจัย	ทักษะการปฏิบัติตน						χ^2	df	P-value
	น้อย		ปานกลาง		มาก				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
ลักษณะครอบครัว							4.887 ^(a)	4	0.299
ครอบครัวเดี่ยว	57	71.3	231	73.3	61	79.2			
ครอบครัวขยาย	17	21.3	75	23.8	13	16.9			
พักอยู่คนเดียว	6	7.5	9	2.9	3	3.9			
ความสัมพันธ์ในครอบครัว							5.482 ^(a)	4	0.241
รักใคร่กลมเกลียวกันดี	70	87.5	288	91.4	74	96.1			
ต่างคนต่างอยู่	9	11.3	22	7.0	3	3.9			
มีปัญหาขัดแย้งกันเป็นประจำ	1	1.3	5	1.6	0	0.00			
ความอบอุ่นในครอบครัว							16.666 ^(a)	4	0.002*
มาก	28	35.0	156	49.5	49	63.6			
ปานกลาง	48	60.0	152	48.3	28	36.4			
น้อย	4	5.0	7	2.2	0	0.00			
ประวัติครอบครัวป่วยทางด้านจิตใจหรืออารมณ์							4.878 ^(a)	2	0.087
ไม่มี	75	93.8	293	93.0	76	98.7			
มี	5	6.2	22	7.0	1	1.3			

a = Likelihood statistic test

* Significant at P-value < 0.05

ตารางที่ 12 (ต่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัวและปัจจัยการทำงานกับทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

ปัจจัย	ทักษะการปฏิบัติตน						χ^2	df	P-value
	น้อย		ปานกลาง		มาก				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
สังกัดที่ทำงาน							35.164 ^(a)	8	0.0001*
สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ	28	35.0	102	32.4	24	31.2			
สำนักงานการบริหารการศึกษาท้องถิ่น	1	1.3	11	3.5	7	9.1			
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	36	45.0	120	38.1	18	23.4			
กรมสามัญศึกษา	8	10.0	62	19.7	28	36.4			
กรมอาชีวศึกษา	7	8.8	20	6.3	0	0.00			
ประสบการณ์ในการสอน							29.682	6	0.0001*
1-5 ปี	32	40.0	62	19.7	11	14.3			
6-10 ปี	13	16.3	50	15.9	5	6.5			
11-15 ปี	4	5.0	40	12.7	7	9.1			
15 ปี ขึ้นไป	31	38.8	163	51.7	54	70.1			
ความหนักใจกับปัญหาในที่ทำงาน							2.745	2	0.253
ไม่มี	43	53.8	201	63.8	48	62.3			
มี	37	46.3	114	36.2	29	37.7			
ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน							4.300	6	0.636
พึงพอใจมาก	19	23.8	88	27.9	27	35.1			
พึงพอใจปานกลาง	49	61.3	195	61.9	44	57.1			
พึงพอใจน้อย	9	11.3	23	7.3	4	5.2			
ไม่มีความพึงพอใจ	3	3.8	9	2.9	2	2.6			

a = Likelihood statistic test

* Significant at P-value < 0.05

จากตารางที่ 12 พบว่า ปัจจัยด้านอายุ สถานภาพสมรส ความอบอุ่นในครอบครัว สังกัดที่ทำงาน ประสบการณ์ในการสอน มีความสัมพันธ์กับทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิตของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านเพศ ศาสนา ฐานะการเงิน ภาวะครอบครัว ลักษณะครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว ประวัติครอบครัวป่วยทางด้านจิตใจหรืออารมณ์ ความหนักใจกับปัญหาในที่ทำงาน ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิตของครู

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยการทำงานกับความเครียดของครู

ปัจจัย	ความเครียด						χ^2	df	P-value
	น้อย		ปานกลาง		มาก				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
เพศ							4.150	2	0.126
ชาย	21	33.9	80	23.3	13	19.4			
หญิง	41	66.1	263	76.7	54	80.6			
อายุ							7.408	8	0.493
20-25 ปี	6	9.7	38	11.1	8	11.9			
26-30 ปี	3	4.8	45	13.1	7	10.4			
31-35 ปี	7	11.3	26	7.6	8	11.9			
36-40 ปี	10	16.1	67	19.5	9	13.4			
41 ปีขึ้นไป	36	58.1	167	48.7	35	52.2			
สถานภาพสมรส							1.012 ^(a)	6	0.985
โสด	19	30.6	112	32.7	18	26.9			
สมรส/อยู่ด้วยกัน	37	59.7	119	58.0	43	64.2			
สมรส/แยกกันอยู่	3	4.8	16	4.7	3	4.5			
หย่า/หม้าย	3	4.8	16	4.7	3	4.5			
ศาสนา							0.184 ^(a)	2	0.912
พุทธ	59	95.2	330	96.2	64	95.5			
คริสต์	3	4.8	13	3.8	3	4.5			
ฐานะการเงิน							2.089 ^(a)	2	0.352
ไม่พอใช้	299	71.19	31	62.0	1	50.0			
พอใช้	121	28.81	19	38.0	1	50.0			
ภาวะครอบครัว							1.180 ^(a)	2	0.554
ไม่มี	6	9.7	20	5.8	4	6.0			
มี	56	90.3	323	94.2	63	94.0			

a = Likelihood statistic test

* Significant at P-value < 0.05

ตารางที่ 13 (ต่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัวและปัจจัยการทำงานกับความเครียดของคุณ

ปัจจัย	ความเครียด						χ^2	df	P-value
	น้อย		ปานกลาง		มาก				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
ลักษณะครอบครัว							2.491 ^(a)	4	0.646
ครอบครัวเดี่ยว	50	80.6	248	72.3	51	76.1			
ครอบครัวขยาย	10	16.1	82	23.9	13	19.4			
พักอยู่คนเดียว	2	3.2	13	33.8	3	4.5			
ความสัมพันธ์ในครอบครัว							3.379 ^(a)	4	0.496
รักใคร่กลมเกลียวกันดี	56	90.3	316	92.1	60	89.6			
ต่างคนต่างอยู่	6	9.7	23	6.7	5	7.5			
มีปัญหาขัดแย้งกันเป็นประจำ	0	0.00	4	1.2	2	3.0			
ความอบอุ่นในครอบครัว							24.274 ^(a)	4	0.0001*
มาก	44	71.0	169	49.3	20	29.9			
ปานกลาง	18	29.0	165	48.1	45	67.2			
น้อย	0	00.0	9	2.6	2	3.0			
ประวัติครอบครัวป่วยทางด้านจิตใจหรืออารมณ์							8.244 ^(a)	2	0.016*
ไม่มี	61	98.4	325	94.8	58	86.6			
มี	1	1.6	18	5.2	9	13.4			

a = Likelihood statistic test

* Significant at P-value < 0.05

ตารางที่ 13 (ต่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางครอบครัวและปัจจัยการทำงานกับความเครียดของครู

ปัจจัย	ความเครียด						χ^2	df	P-value
	น้อย		ปานกลาง		มาก				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
สังกัดที่ทำงาน							11.961 ^(a)	8	0.153
สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ	26	41.9	106	30.9	22	32.8			
สำนักงานการบริหารการศึกษาท้องถิ่น	1	1.6	15	4.4	3	4.5			
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	21	33.9	129	37.6	24	35.8			
กรมสามัญศึกษา	14	22.6	72	21.0	12	17.9			
กรมอาชีวศึกษา	0	00.0	21	6.1	6	9.0			
ประสบการณ์ในการสอน							2.353	6	0.885
1-5 ปี	10	16.1	77	22.4	18	26.9			
6-10 ปี	9	14.5	50	14.6	9	13.4			
11-15 ปี	8	12.9	36	10.5	7	10.4			
15 ปี ขึ้นไป	35	56.5	180	52.5	33	49.3			
ความหนักใจกับปัญหาในที่ทำงาน							40.512	2	0.0001*
ไม่มี	55	88.7	214	62.4	23	34.3			
มี	7	11.3	129	37.6	44	65.7			
ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน							40.025 ^(a)	6	0.0001*
พึงพอใจมาก	29	46.8	99	28.9	6	9.0			
พึงพอใจปานกลาง	33	53.2	207	60.3	48	71.6			
พึงพอใจน้อย	0	00.0	29	8.5	7	10.4			
ไม่มีความพึงพอใจ	0	00.0	8	2.3	6	9.0			

a = Likelihood statistic test

* Significant at P-value < 0.05

จากตารางที่ 13 พบว่า ปัจจัยด้านความอบอุ่นในครอบครัว ประวัติครอบครัวป่วย ทางด้านจิตใจหรืออารมณ์ ความหนักใจกับปัญหาในที่ทำงาน ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับความเครียดของครูเกี่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยด้านอื่น ๆ คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ฐานะการเงิน ภาวะครอบครัว ลักษณะครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว สังกัดที่ทำงาน ประสบการณ์ในการสอน ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของครู

**ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ เจตคติ และทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับ
สุขภาพจิต และความเครียดของครู**

ตารางที่ 14 คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ
ความรู้ เจตคติ ทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพจิตและความเครียดของครู
ในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี (N = 472)

ตัวแปร	Min	Max	\bar{X}	S.D.
ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิต (คะแนนเต็ม 24 คะแนน)	6.00	23.00	18.42	2.07
เจตคติเกี่ยวกับสุขภาพจิต (คะแนนเต็ม 105 คะแนน)	58.00	98.00	76.72	5.91
ทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพจิต (คะแนนเต็ม 116 คะแนน)	58.0	105.0	81.84	7.86
ความเครียด (คะแนนเต็ม 140 คะแนน)	28.00	125.00	47.43	14.70

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ ทักษะการปฏิบัติตน เกี่ยวกับสุขภาพจิต และความเครียดของครู

ตัวแปร	ความเครียด	P - Value
ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิต	0.118*	0.010
เจตคติเกี่ยวกับสุขภาพจิต	-0.110*	0.017
ทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิต	-0.211**	0.0001

* P-value < 0.05

** P-value < 0.01

จากตารางที่ 15 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เจตคติเกี่ยวกับสุขภาพจิต ความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพจิตความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01